

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Kéri Szonja ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Liva Erika ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony jogellenes megszüntetése iránt a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróságnál 1.M.43/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Fejér Megyei Bíróság Mf.21.717/2008/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság Mf.21.717/2008/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint és 5.000 (ötezer) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetve az államot terheli.

I n d o k o l á s :

A felperes a módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a munkaviszonyát, ezért az eredeti munkakörbe való visszahelyezését igényelte. Elmaradt munkabér, „sérelemi díj”, és jutalék megfizetésére is kérte kötelezni az alperest perköltség fizetésre kötelezése mellett. Hivatkozása szerint a munkaviszonyt az alperes 2004. május elején telefonon felmondta, ezt követően egyeztető megbeszélés nem történt, akkor sem tárgyalt vele senki, amikor bement leadni az autó kulcsát, a benzinkártyát, és a laptop-ot. A szóban közölt felmondás után a felperes postán kapta meg a munkaviszony megszüntetésekor kiadandó iratokat, kivéve az „igazolólap a munkánélküli járadék megállapításához” elnevezésű okiratot. Az alperes viszontkeresetet terjesztett elő, mivel hivatkozása szerint a felperes szüntette meg jogellenesen jogviszonyát, amikor bejelentés nélkül nem vette fel a munkát. Erre tekintettel 30 napos felmondási időre járó 200.000 forint munkabér megfizetésére kérte kötelezni azzal, hogy a munkavállaló részére a május havi munkabére nem vitásan nem került átadásra, ezért annak kiszámításánál 81.792 forintot köteles megtéríteni. Az alperes a 450.781 forint követelését arra alapította, hogy a felperes és a házastársa részére kiállított számla első tételében szereplő nyílászárókat nem a felperes, hanem R.R. m. lakos vásárolta meg, aki a vételárat a felperes részére kifizette. Ezzel az összeggel azonban a munkavállaló nem számolt el, az általa vásárolt laptop-ot nem adta le, és a különbözetet a pénztárba sem fizette be. A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 1.M.43/2005/43. számú ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest 532.573 forint és annak kamata megfizetésére kötelezte 100.000 forint perköltség viselése mellett. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint az alperes bizonyította, hogy a munkaviszony megszűnésekor kiállított iratokat 2004. május 24-én postára adta, és azt a felperes átvette. A

felperes az iratok átvételekor tudomást szerzett a munkaviszony megszűnésének módjáról, ugyanakkor azt hosszabb ideig nem kifogásolta, és a 2004. december 7-ei levelében sem utalt erre. A felperes által indítványozott tanúk a munkaviszony megszüntetésének körülményeiről nem tudtak nyilatkozni, R.L. csupán a felperestől hallotta, hogy az alperes telefonon közölte vele, miszerint nem tart igényt a munkájára. Az alperes 2004. május 26-án küldte meg a tájékoztatását a M.Á.-nak, amelyben közölte, hogy a felperes 2004. május 17-én a munkaviszonyát megszüntette, és a felmondási idő letöltése nélkül távozott a cégtől. A forgalmi jutalék kérdése tekintetében az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes sem a munkaviszony fennállása alatt, sem azt követően sem lépett fel ilyen jogcímen igénnyel az alperessel szemben. Saját maga is arra utalt, hogy az alperes kifejtette, miszerint jutalékról szó sem lehet, ennek ellenére 2004. elejéig semmiféle probléma nem volt az elszámolás kapcsán a felek között. A nézeteltérés nem a jutalék elmaradása miatt, hanem a konkurens cég megalapítása okán keletkezett a felek között. A bíróság elfogadta azon alperesi következetes állítást is, hogy a kft-nél egyetlen alkalmazott sem részesült jutalékban, amit a felperes munkakörét átvevő F.T. vállomása is bizonyított. A viszontkereset tekintetében az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes pénzt és értéket kezelt, ezért a kártérítési felelőssége az Mt. 169. (1) és (3) bekezdése szerint a teljes kárért fennállt, amit köteles az alperesnek megfizetni az Mt. 159. §-a szerinti kamataival együtt. A felperes fellebbezése folytán eljáró Fejér Megyei Bíróság Mf.21.717/2008/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a felperest 60.000 forint másodfokú perköltség viselésére kötelezte. A másodfokú bíróság álláspontja szerint írásbeli munkaszerződés hiányában a felperesnek kellett bizonyítania a perben, hogy a javadalmazását illetően a felek az általa hivatkozott feltételekben állapodtak meg, azaz hogy szerződés szerint az alperes vállalta a forgalom utáni jutalék viselését. A felperes által felhozottak, illetve a közvetlen és közvetett bizonyítékok azonban a jutalék jogosultságát nem igazolták. Nem kétséges, hogy egy munkahely váltással kapcsolatos döntés során jelentős súllyal eshet latba a reménybeli kedvezőbb jövedelem ígérete. Ebből azonban önmagában nem következik az, hogy a perbeli esetben a döntő motívum egyértelműen és kétséget kizáróan a munkáltató jutaléokra vonatkozóan tett ígérete volt, hiszen nem vitatott tény, hogy a felperes számos más előnyben, béren kívüli juttatásban részesült az alperesnél. A másodfokú bíróság a közvetlen és a közvetett bizonyítékokat mérlegelve, a tanúk esetleges elfogultságát is szem előtt tartva minden kétséget kizáróan ítéleti bizonyossággal nem találta megállapíthatónak a munkáltatói felmondás megtörténtét. Ehhez képest csupán az volt rögzíthető, hogy a felperes a perbeli napon a munkaeszközeit leadta, azokat hátrahagyta, a munkavégzési kötelezettségének a továbbiakban nem tett eleget, a jogviszonya állítólagos megszüntetését hosszabb időn

át nem is kifogásolta. Mindebből következően az elsőfokú bíróság helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a munkaviszonyt a felperes az alakszerűségek betartása nélkül, tehát jogellenesen, maga szüntette meg. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az Mt. 101. § (1) bekezdésére alapított viszontkereseti igények megalapozottak, az átalánykártérítés összegében történő elsőfokú ítéleti marasztalás jogszerű. A további viszontkereseti igények tekintetében abból kellett kiindulni, hogy a felperes a szóbanforgó összeget általa sem vitatottan átvette a cég megrendelőjétől, ez esetben pedig a munkavállaló tartozott bizonyítani, hogy a birtokába jutott összeggel elszámolt, azt az alperesnek átadta. A felperes a laptop, valamint a fennmaradt összeg átadására nézve olyan bizonyítékokat nem szolgáltatott, amely elszámolás alapját képezhetné, vagyis a teljesítését igazolná.

A felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és a jogszabályoknak megfelelő határozat hozatalára irányult.

A felperes álláspontja szerint a jogszabályokat semmiben nem ismerő munkavállalótól nem várható el, hogy az írásbeliség hiányát sérelmezze, amikor az ő vonatkozásában a munkaviszony kezdete óta azt a munkáltató mellőzte. A felperes érvelése szerint egyik ítélet sem vette figyelembe azt a nem vitatott tényt, hogy a M. áruházak egy évre, előre kötöttek szerződést, így már nem volt mit „veszíteni” az alperesnek májusban, hiszen minden szerződés öt hónapja „élt” és működött, és azok mind a mai napig létező szerződések. A felperes hivatkozása szerint az eljáró bíróságok tévesen értékelték a tanúvallomásokat. A felperesi tanúk nyilatkozatai, illetve a felperes személyes előadása egyetlen ellentmondó elemet sem tartalmazott. Az alperesi munkavállaló, és a tulajdonos tanúk a „lényeges kérdésekben” szinte szó szerint azonos vallomást tettek, ami még rövid idő távlatában is hihetetlen, nem szólva arról, hogy az események után 3-4 évvel nyilatkoztak azonos módon. A felülvizsgálati érvelés szerint tény, hogy nem a perben beterjesztett munkaszerződés volt a bérszámfejtés alapja, amit az eljáró bíróságok tévesen vontak a vizsgálódási körükbe. A jutalék jogosultság körében a másodfokú bíróság nem foglalkozott azzal a körülménnyel, hogy miért nem került aláírásra a munkaszerződés. Az elsőfokú bíróság tényként fogadta el, hogy a középiskolai végzettségű, gépszerelő-karbantartó lakatos képesítésű felperesre bízták a neki tetsző munkaszerződés elkészítését. A felperes álláspontja szerint, ha egy munkavállaló a szerződéskötéskor kiemeli, hogy ő egyben konkurens tevékenységet is kíván folytatni, más cégeket is a M. üzletláncba akar bejuttatni, fel sem veszik az adott munkahelyre. Az elfogult tanúk vallomása alapján is megállapítható volt, hogy a felperesnek éves prémiumot, illetve jutalékot ígértek „bizonyos feltételek fennállta esetén”, amiknek az írásos rögzítését a felperes állandóan hiányolt. Az alperes saját felróható magatartására kíván hivatkozni előnyök szerzése végett, azaz azt szeretné elérni, hogy az írásbeliség hiánya miatt

a felperes számára a bizonyítás lehetetlen legyen. A felperes az eljárás során bizonyította, hogy a munkahely cseréjének legnagyobb motivációja éppen ez a jutalék volt. Okirattal is igazolta, hogy a korábbi munkahelyén ugyanekkora összeget keresett, ugyanígy kapott autót és telefont üzletkötőként. A viszontkereset körében a felperes kifejtette, hogy R.R. tanú megerősítette, miszerint az ellenértéket nem csupán átadta, hanem annak K.Gy. ügyvezetőhöz való megérkezéséről is megnyugtató visszajelzést kapott. A felperes tényként igazolhatóan több alkalommal vásárolt saját pénzből (vagy házi pénztárból felvett pénzből) a cégnek, amit utólag kapott meg. A jelen esetben azonban egy másik ügylet ellenértékét kellett elhoznia, illetőleg részben az ügyvezető magáncélú áruvásárlására fordítania. A perben is az alperes kötelezettsége lett volna annak vitathatatlan alátámasztása, hogy a felperes eljárása révén, azaz azzal okozati összefüggésben őt kár érte, illetve annak mekkora a mértéke. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. §-ának (1) bekezdésére tekintettel a rendelkezésre álló periratok alapján dönt, nincs helye a bizonyítékok újra értékelésének, azaz felülmérlegelésének. Az ügy érdemét érintő jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen és logikátlan, iratellenes, nem megfelelően indokolt mérlegelése valósíthat meg [Pp. 206. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés, BH 2001/197., BH 2002/29.]. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozottak jogszabálysértés megállapítására nem adtak módot. A határozatlan idejű munkaviszonyt mind a munkavállaló, mind a munkáltató felmondással megszüntetheti, ettől érvényesen eltérni nem lehet [Mt. 89. § (1) bekezdés]. A munkaviszony megszüntetésére irányuló megállapodást, illetve a nyilatkozatokat írásba kell foglalni [Mt. 87. § (2) bekezdés]. Tekintettel arra, hogy a munkaviszony megszüntetése írásban nem történt meg, a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az olyan körülmények között zajlott (szóban), amely a munkáltató intézkedését jogellenessé teszi (Pp. 3. §, Pp. 164. §). Ugyancsak a felperesnek kellett igazolnia, hogy a 2004. májusi időpontot követően a munkahelyén azért nem jelent meg, mivel az alperes szóbeli felmondását követően arra nem volt lehetősége. Az eljáró bíróságok a tanúvallomások helytálló értékelése alapján jutottak arra a következtetésre, hogy a perbeli időpontban a munkáltatónak nem állt érdekében a felperes foglalkoztatásának megszüntetése a vele szemben megfogalmazott kritikai észrevételek mellett sem. Nem vitásan az alperes számára gazdaságilag különösen jelentős METRO üzletet a felperes hozta, és alapvető feladata volt a szerződés megkötése után is a kapcsolat ápolása, fenntartása, az árubeszerezés, és leszállítás, annak megszervezése. Így alaptalan

azon felülvizsgálati érvelés, hogy a szerződés megkötését követően öt hónappal az alperesnek már nem volt érdekében a felperes munkaviszonyának fenntartása. A jogerős ítélet - a tanúvallomások alapján - ugyancsak helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szembesült a tulajdonosi kör kritikájával, többször hangoztatta a javadalmazásával való elégedetlenségét, valamint számolt a saját üzleti vállalkozásának felfutásával is. A munkaeszközeit átvétel nélkül hagyta az alperes telephelyén, a munkavégzési kötelezettségeinek a továbbiakban nem tett eleget, és a jogviszonya állítólagos megszüntetésének jogellenességét hosszú időn keresztül maga sem vitatta. Mindebből következően pedig az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül következtettek arra, hogy a felperes szüntette meg a munkaviszonyát a törvényben meghatározott alakszerűségi szabályok betartása nélkül. A felek a munkaszerződést nem vitásan nem foglalták írásba, amelyről egyébként a munkáltató köteles gondoskodni. Az írásbafoglalás elmulasztása miatt a munkaszerződés érvénytelenségére csak a munkavállaló - a munkába lépést követő 30 napon belül - hivatkozhat [Mt. 76. § (2) bekezdés]. A felperes maga sem vitatta, hogy a munkaszerződést nem találta elfogadhatónak, ezért nem írta alá (jegyzőkönyv 3. oldal, 7. bekezdés), és a továbbiakban a munkáltató ajánlata ellenére sem közölte ebben a vonatkozásban elvárásait. Az eljárás során a felperes maga is azt állította, hogy „közölték, jutalékról szó sem lehet” (jegyzőkönyv 4. oldal, 1. bekezdés). Ebből következően alaptalanul sérelmezte a felülvizsgálati kérelem, hogy a bíróságok nem vizsgálták a munkaszerződés aláírásának megíúsulását a felperes eljárására tekintettel, az pedig nem nyert bizonyítást, hogy „a felperes munkahely cseréjének legnagyobb motivációja konkrétan a jutalék volt”. A bizonyítékok alapján az eljáró bíróságok helytállóan foglaltak állást a jutalékfizetés kérdésében, az ezzel kapcsolatos felülvizsgálati kérelemben foglaltak jogszabálysértés megállapítására nem voltak alkalmasak. Ugyancsak helytálló a jogerős ítéletnek a viszontkeresetről kifejtett álláspontja. Helytállóan utalt az Mt. 101. §-ában foglaltakra, és erre alapítottan a felperes fizetési kötelezettségére. Abból a tényből kellett kiindulni, hogy a felperes a kérelemben megjelölt összeget R.R.-től átvette, azonban azzal ítéleti bizonyossággal megállapíthatóan nem számolt el, erre vonatkozóan átvételi elismervény, vagy egyéb bizonylat nem állt rendelkezésre. A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a tanúvallomások alapján csupán az volt bizonyított, miszerint K.Gy. ügyvezető elismerte a pénzösszeg felperes általi átvételét, és ezáltal a megrendelőt biztosította arról, hogy eleget tett a fizetési kötelezettségének. Ez azonban önmagában nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a kérdéses összeg az alperes pénztárába megérkezett. Ugyancsak jogszabálysértés nélkül jutott arra a megállapításra a másodfokú bíróság, hogy a laptop, valamint a fennmaradó összeg átadása tekintetében a felperes nem bizonyította, miszerint az elszámolási kötelezettségének eleget tett. Az eljárás

során a munkáltató igazolta a kárát, és azt, hogy az a felperes magatartásával okozati összefüggésben következett be, ezért az eljáró bíróságok jogszerű döntést hoztak a viszontkereset összegét illetően is.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdés alapján. A felperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az adott ügyben még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2010. június 2.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő